

Liv & hälsa ung 2014

En undersökning
om ungas livsvillkor,
levnadsvanor och
hälsa.

Liv & hälsa ung – bakgrund och syfte

Syftet är att beskriva ungdomars livsvillkor, levnadsvanor och hälsa

Alla elever i skolår 7 och 9, gymnasiet år 2 erbjuds att svara
Enkäten finns också att göra på teckenspråk

Sammanlagt i länet har 7 400 elever svarat år 2014
vilket innebär 80 % svarsfrekvens

65 elever på RGD/RGH svarade på enkäten år 2014,
varav 24 valde att få enkäten på teckenspråk via webben

Enkäten har genomförts fem gånger av Region Örebro län (landstinget)
och totalt har mer än 41 000 ungdomar svarat på enkäten.

Samverkan sker med övriga CDUT-län
(Uppsala, Sörmland, Västmanland och Örebro)

Livsvillkor, levnadsvanor och hälsa

Familj, relationer och trygghet

- Föräldrar
- Nära relationer
- Olika miljöer
- Kränkningar och våld

Skolan

- Skoltrivsel, trygghet och kränkningar
- Skolk
- Delaktighet
- Bemötande

Levnadsvanor

- Alkohol, Tobak, Narkotika, Spel
- Samband mellan riskbeteenden
- Fritidsaktiviteter
- Fysisk aktivitet
- Föreningsaktiva
- Matvanor
- Sömn
- Sexuell hälsa

Hälsa

- Allmän hälsa
- Psykisk hälsa
- Besvär
- Negativa känslor
- Funktionsnedsättning

"Det är riktigt bra med dessa enkäter, för det kan finnas de som inte vågar berätta saker de känner för någon vuxen..."

"Tråkigt var det. Ni är verkligen nyfikna."

"Bra med enkäter så att samhället kan förbättras."

Andel elever med funktionsnedsättningar

"En del lärare är dåliga på att hjälpa barn med ADHD, jag tycker de borde veta mer om hur det är att ha ADHD..."

Funktionsnedsättning	Andel elever
Hörselnedsättning	7 %
Synnedsättning där glasögon eller linser inte hjälper	4 %
Rörelsehinder	3 %
Lässvårigheter, skrivsvårigheter, dyslexi	8 %
ADHD, Asperger, Tourettes eller liknande	5 %
Annan funktionsnedsättning	3 %

Andelen visar Skolår 7,9 och gymnasiet år 2 sammanslaget.
Drygt var femte elev har minst en funktionsnedsättning.
Ungefär 2 procent av eleverna har flera funktionsnedsättningar

Familj

61% bland gymnasieungdomarna bor med två föräldrar

19% bor växelvis hos två föräldrar

14% bor med en förälder

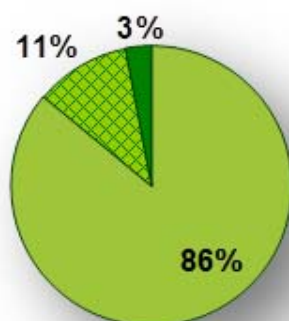
6% bor inte med någon förälder

- ✓ **MEN** bland hörselnedsatta ungdomar på gymnasiet är det 18% som inte bor med någon förälder.
- ✓ **OCH** bland RGD/RGH eleverna är det 42% som inte bor med någon förälder.

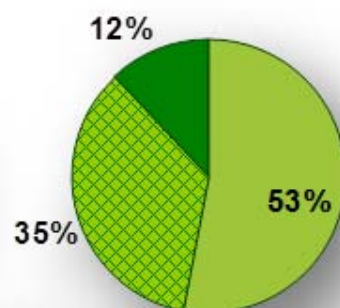
Starkt samband mellan tillit till föräldrar och allmän hälsa

Jag kan alltid lita på någon av mina föräldrar när det verkligen gäller

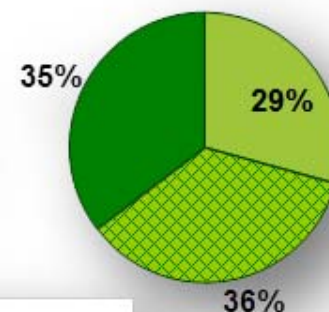
Stämmer mycket bra

Stämmer ganska bra

Stämmer ganska dåligt/
mycket dåligt

■ God hälsa
■ Varken god eller dålig
■ Dålig hälsa

Fördelning av allmänt hälsotillstånd för ungdomar som instämmer i olika hög grad i påståendet att de alltid lita på någon av sina föräldrar när det verkligen gäller.

Diskutera kort med grannen kring betydelsen av att det är vanligare att döva och hörselnedskadade ungdomar i Örebro i större utsträckning bor utan sina föräldrar.

Ser det likadant ut överallt i Sverige?

Vilka problem kan uppstå?

Något som kan vara positivt?

"Jag blir inte kränkt eller mobbad på internet. Men jag har sett många andra som blir det."

"Dagens tjejer får mycket sexuella trakasserier på sig dagligen."

Trakasserier och kränkningar via telefon eller internet

- ✓ Drygt en av fem elever (21%) har någon gång blivit utsatt de senaste 12 månaderna och det är vanligare att ha blivit utsatt bland tjejer samt bland elever i sjuan och nian
- ✓ **MEN** nära en tredjedel (31%) bland de hörselnedsatta ungdomarna har blivit utsatta (45% av tjejerna och 22% av killarna)
- ✓ I gymnasiet har 14% av eleverna varit utsatta
- ✓ **MEN** bland hörselnedsatta elever på gymnasiet har 25% varit utsatta och bland RGD/RGH eleverna är motsvarande andel 20%

"Vill att lärarna bryr sig lite mer om eleverna, bryr sig om någon är ledsen. De ska ge beröm när eleven gör något bra."

"Min hälsa har blivit dålig pga all stress i skolan. Det är höga krav på dagens ungdomar."

Skoltrivsel, trygghet och kränkningar

- ✓ Majoriteten, 83%, trivs bra eller mycket bra i skolan
- ✓ **MEN** bland de hörselnedsatta trivs 72%
- ✓ Delaktigheten hos eleverna är ett fortsatt utvecklingsområde, även bland hörselnedsatta elever som dock upplever i något högre grad att de får vara med och påverka
- ✓ Skolket minskar, särskilt i gymnasiet
- ✓ Upprepade kränkningar (mobbing) är vanligare i grundskolan och för tjejer **SAMT** bland hörselnedsatta elever.

"Där det gäller alkohol bland mina vänner skulle jag tycka det var okej om det inte hände så ofta och de inte blev fulla."

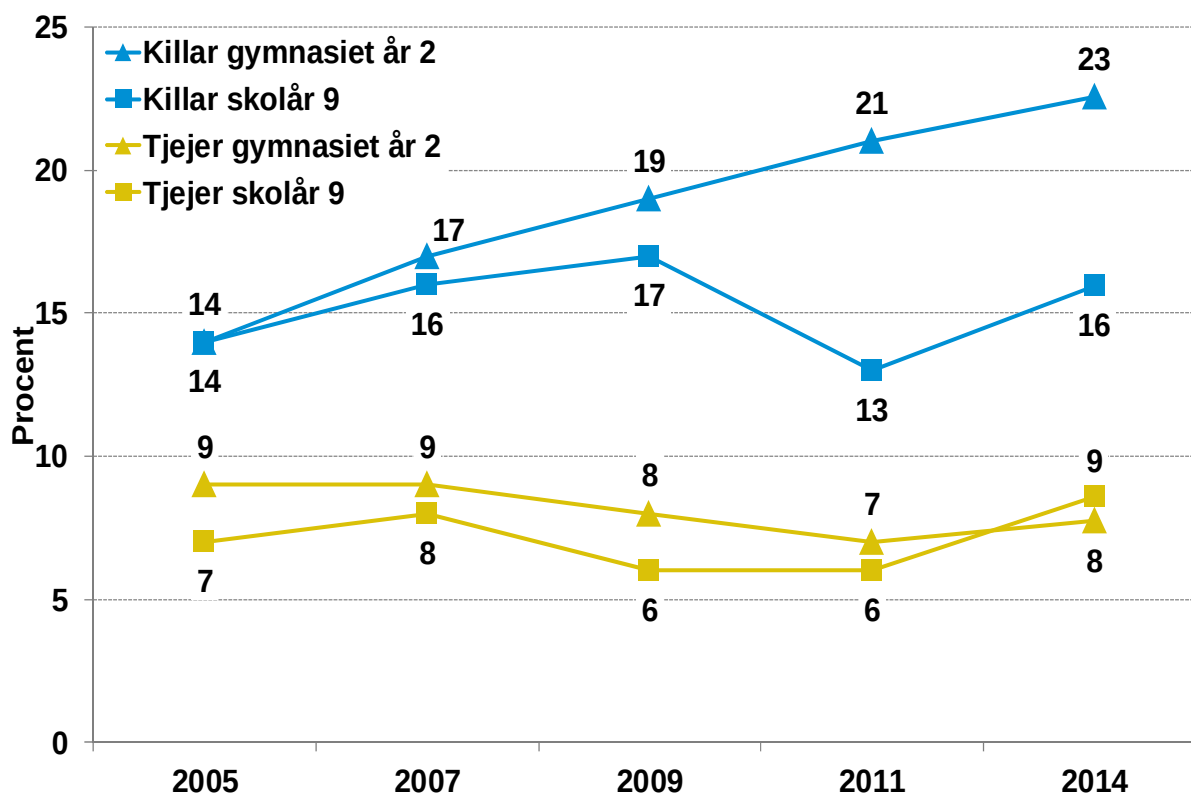
"Jag tycker man borde förbjuda cigaretter och alkohol eftersom dom är en fara för samhället."

Alkohol, tobak, narkotika

- ✓ Andelen elever som brukar alkohol, röker eller snusar dagligen har minskat.
- ✓ Drygt var femte elev (22%) i tvåan på gymnasiet är riskkonsumenter av alkohol.
- ✓ **MEN** en tredjedel (33%) bland de hörselnedsatta är riskkonsumenter
- ✓ **DOCK** är det 20% bland eleverna på RGD/RGH som är riskkonsumenter!
- ✓ Majoriteten ungdomar varken använder eller är positiva till narkotika. Av de som provat narkotika är hasch/marijuana den vanligaste drogen följt av Spice.
- ✓ Det syns en tendens till liberalisering i attityderna till narkotika, speciellt bland pojkar.

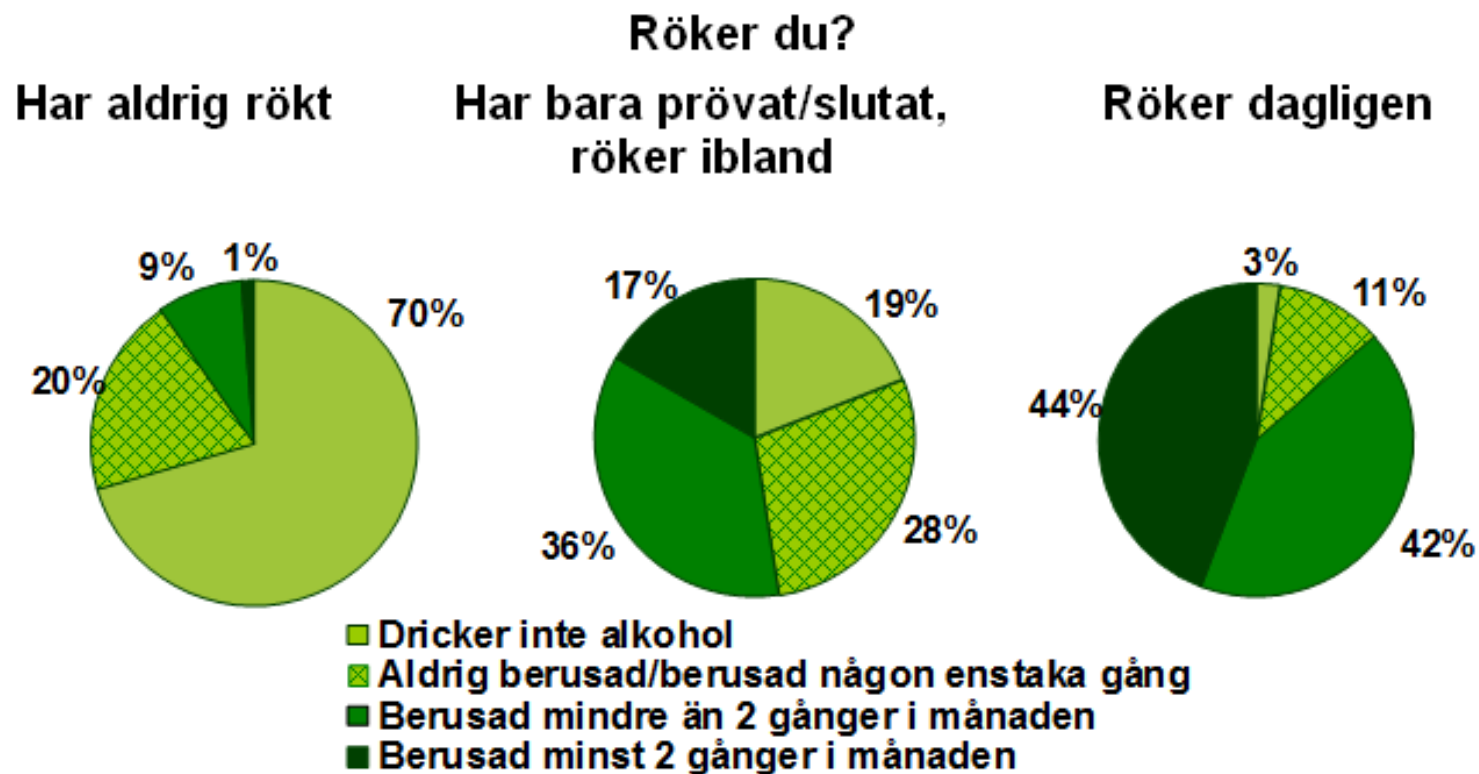
Liberalare attityder till narkotika

Andel (%) som tycker det är okey att använda hasch/marijuana 2005–2014.

Riskbeteenden hör ihop

Fördelning av alkoholvanor för ungdomar i skolår 9 och år 2 på gymnasiet med olika rökvanor.

*"Jag vill bli
fotbollsproffs, och det
ska jag bli"*

Fysisk aktivitet

- ✓ Majoriteten av ungdomarna är fysiskt aktiva på sin fritid och har varit med i någon organiserad fysisk aktivitetssport under de senaste tolv månaderna.
- ✓ Det är mindre vanligt att vara fysiskt aktiv på fritiden ju äldre eleverna blir och bland tjejer.
- ✓ Det är mindre vanligt att vara fysiskt aktiv på fritiden bland hörselnedsatta och särskilt bland elever på RGD/RGH

"Har problem med ryggen så det gör
att jag blir arg väldigt ofta, för att
jag blir trött osv."

"Jag mår så dåligt man bara kan
göra just nu!! Har ingen att
berätta det till."

Hälsa, symtom, besvär

- ✓ Drygt åtta av tio ungdomar (83%) uppger att de har bra eller mycket bra hälsa
- ✓ **MEN** knappt sju av tio (69%) bland de hörselnedsatta har god hälsa och det är också mindre vanligt bland ungdomar på RGD/RGH med god hälsa

Region Örebro län

Liv & hälsa ung

En film om döva och hörselskadade elevers hälsa

<https://www.youtube.com/watch?v=CQEqY9zsXUE>

*"Jag sover mellan 5-10 timmar.
Det beror på om det är helg eller inte."*

Sömn

- Flickor upplever sämre sömnkvalitet än pojkar och fler flickor sover mindre än sex timmar under vardagar.
- Det finns ett samband mellan omfattande användning av dator, mobil, läsplatta eller liknande och lite sömn.
- Pojkar som spelar datorspel nästan varje dag sover också färre timmar.

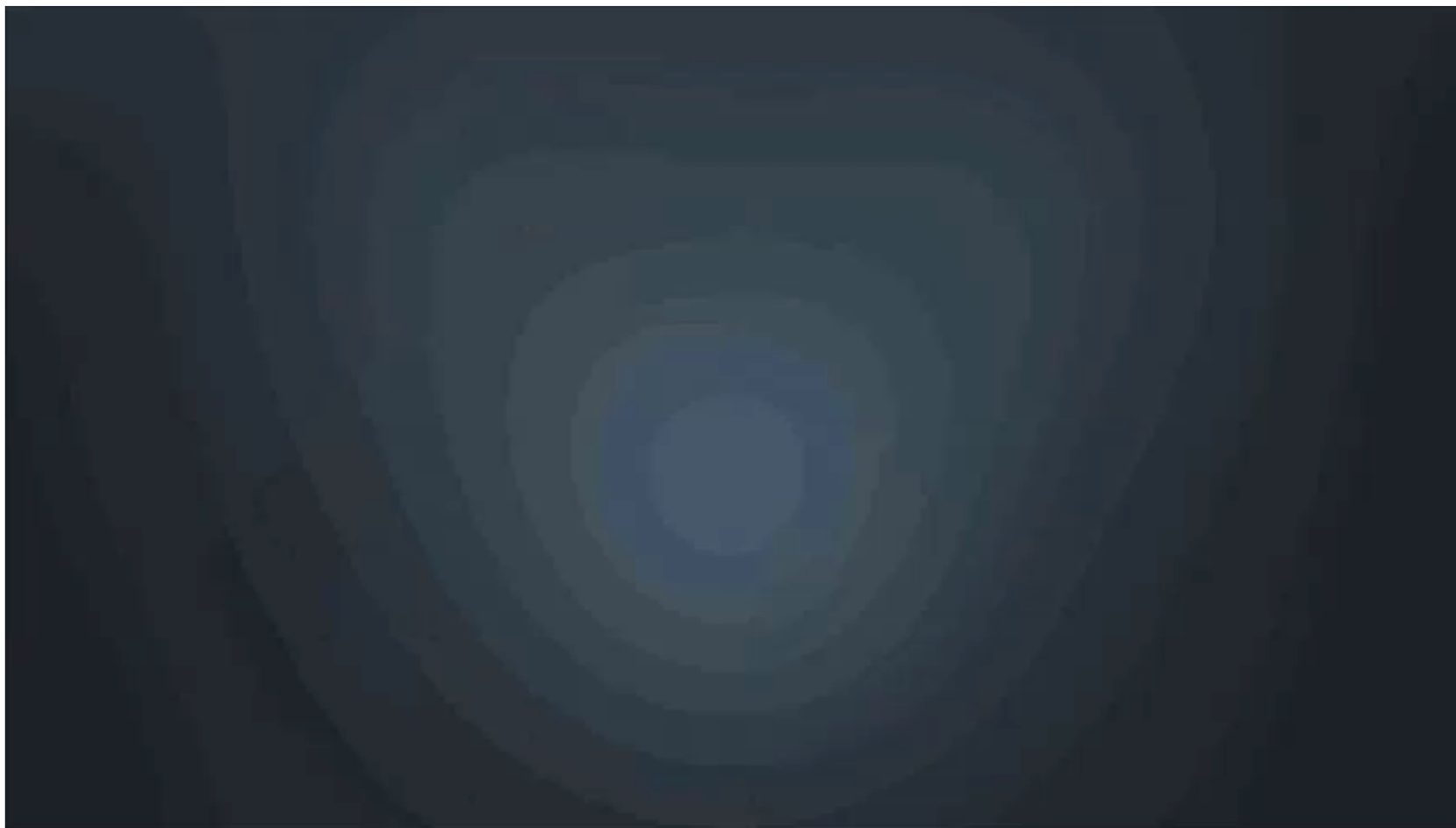

...experter

...och Elever

Om stress

Diskussionsfrågor om man vill arbeta vidare

1. Stämmer resultaten överens med den bild du har av din egen vardag?

2. Vilka resultat blev du mest förvånad över?

3. Diskutera skillnaderna mellan tjejer och killars resultat. Vad kan skillnaderna bero på?

4. Vilka är de vanligaste hälsoproblemen bland ungdomar idag?

5. Tror du att döva eller hörselskadade ungdomars hälsa skiljer sig från hörande ungdomars?

6a. Vilka hälsoområden tycker du är viktigast att prioritera, om insatser ska göras för er på RGD/RGH?

6b. Utifrån detta prioriterade hälsoområde, vad kan du göra för att påverka detta och vad kan skolan göra?

"Jag har ju alla förutsättningar i hela världen att ta mig dit jag vill... Men man kan må dåligt fast man har det så bra."

"Jag går på handboll och trivs bra. Fast jag vill flytta...snabbt för att upptäcka världen"

Framtidstro

- ✓ De allra flesta ungdomar, 84%, ser mycket eller ganska ljust på framtiden för sin personliga del
- ✓ **MEN** bland de hörselnedsatta ungdomarna är andelen 75%
- ✓ 82% av eleverna i gymnasiet ser ljust på framtiden
- ✓ 81% av eleverna på RGD/RGH ser ljust på framtiden
- ✓ **MEN** bland de hörselnedsatta gymnasieungdomarna är andelen 74%

De starkaste sambanden

Ungdomars livsvillor, levnadsvanor och hälsa
Liv & hälsa ung i Örebro län 2014

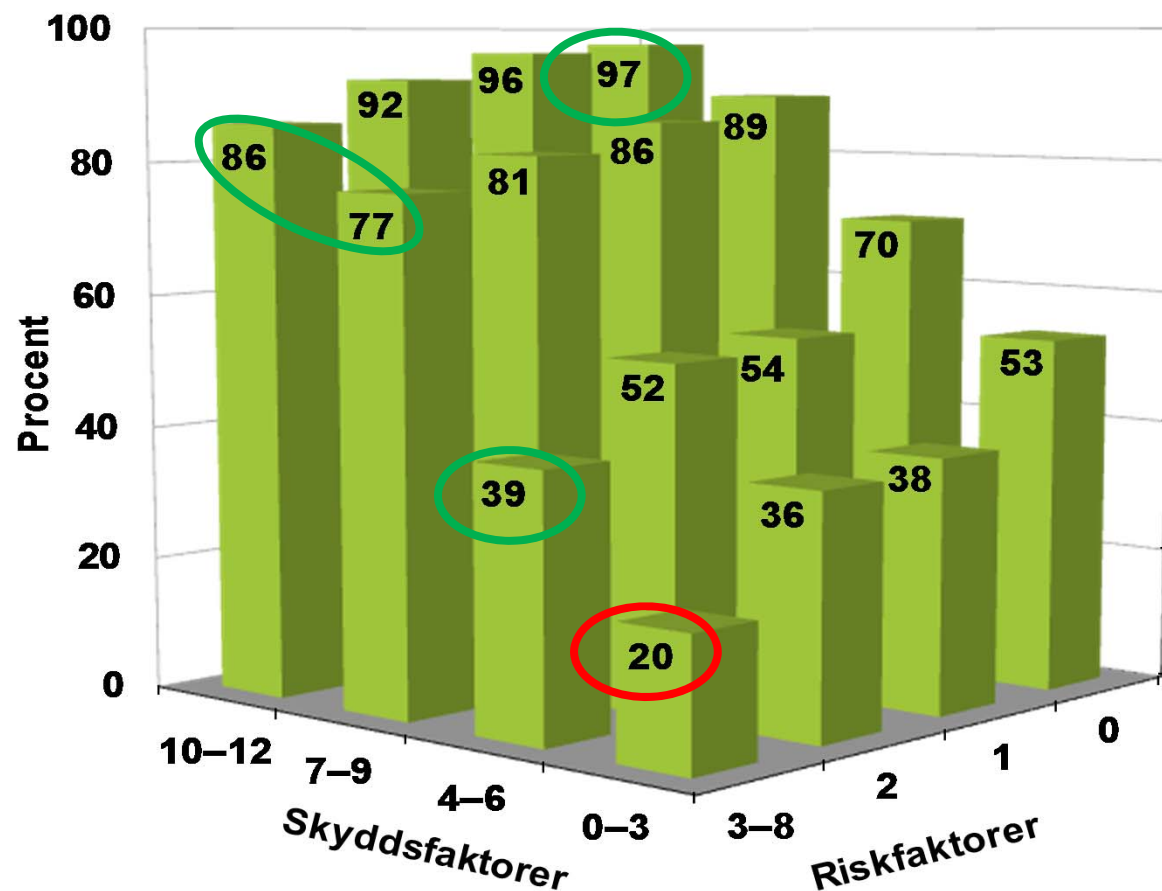
- Skoltrivsel (9,4)
- Ljus framtidstro (8,8)
- Tillit till förälder (6,9)
- God sömn (6,3)
- Goda kamratrelationer (4,6)
- Kränkande behandling (0,2)**
- Mobbning (0,3)**
- Ofta ensam (0,3)**
- Skolkar ofta (0,3)**
- Röker dagligen (0,3)**
- Trygg skola (2,7)
- Utsatt för fysiskt våld (0,4)**
- Regelbundna måltidsvanor (2,5)
- Godkänt i alla skolämnen (2,1)
- Delaktighet i skolan (2,0)
- Varit full/Ofta berusad (0,5)**
- Fetma (0,5)**
- Föräldrar har arbete (1,8)
- Fysiskt aktiv (1,7)
- Föreningsaktiv (1,6)
- Övervikt (0,7)**
- Äter/dricker mycket sött (0,7)**

Illustration av det statistiska sambandet (oddskvoter) mellan de olika skydds- och riskfaktorerna och hälsa justerat för kön och ålder. Ju högre upp en faktor finns desto starkare är det statistiska sambandet.

Ju fler skyddsfaktorer desto bättre hälsa

Ungdomars livsvillor, levnadsvanor och hälsa
Liv & hälsa ung i Örebro län 2014

Andel ungdomar med god hälsa indelat i olika grupper med olika antal skydds- och riskfaktorer.

Diskutera kort med grannen kring
risk- och skyddsfaktorerna du just hört om

Stämmer det med din bild?

Vad har du rådighet över och kan stärka?

Något särskilt som gäller döva och hörselskadade ungdomar?

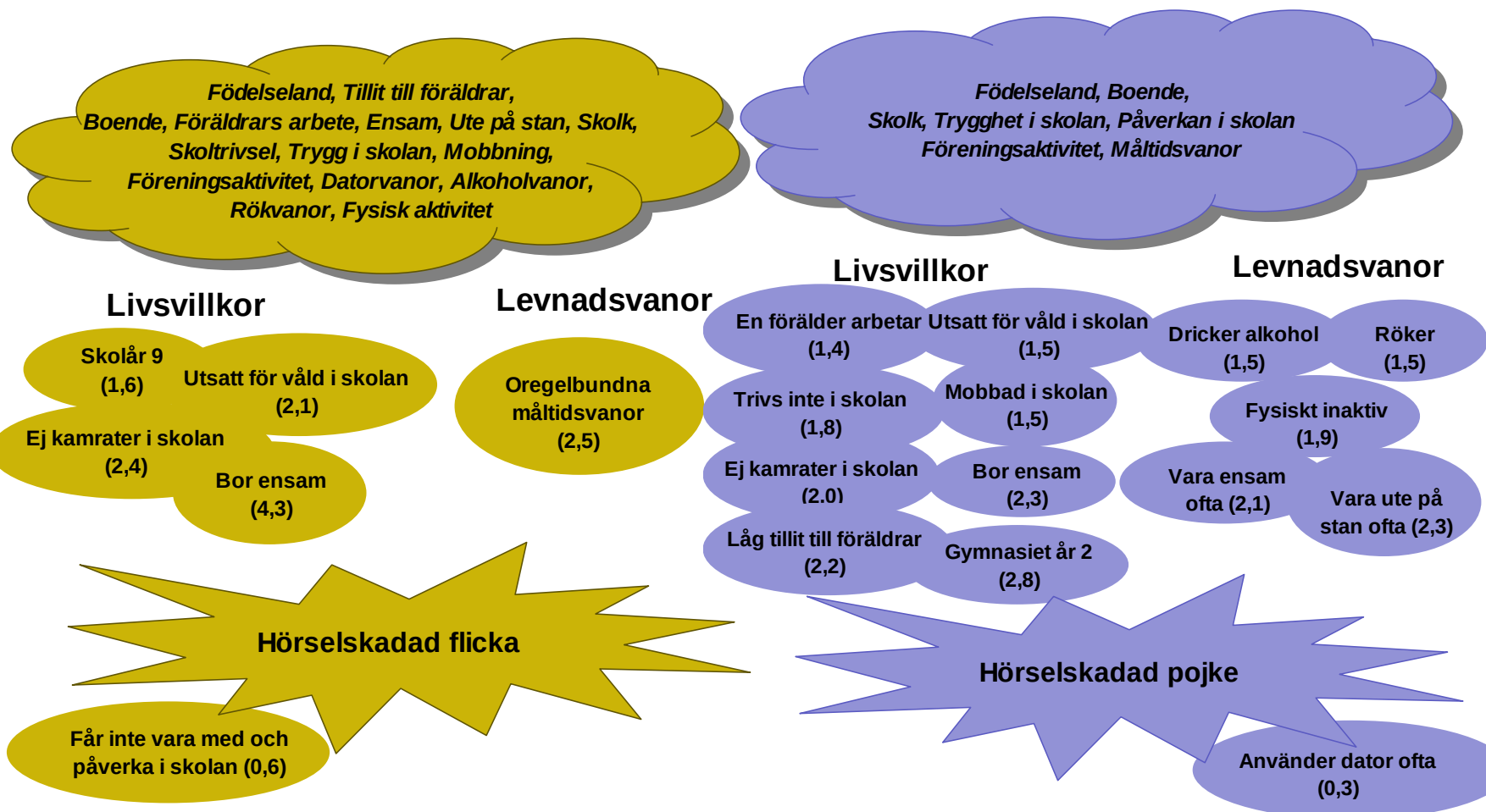
Två fördjupade studier...

Statistiska samband mellan livsvillkor, levnadsvanor och att vara hörselnedsatt

Att höra eller nästan inte höra

Liv & hälsa ung 2005 och 2007 i Örebro län

Huvuddrag och förslag

Att höra eller nästan inte höra
Liv & hälsa ung 2005 och 2007 i Örebro län

De hörselskadade ungdomarna rapporterar fler hälsoproblem, sämre levnadsvanor, fler olyckor och är oftare utsatta för mobbning och kränkningar än hörande ungdomar

De hörselskadade ungdomarna är en högriskgrupp som behöver uppmärksammas och få ett bättre anpassat stöd

Det behövs:

- fördjupade studier på hur stödet kan utformas

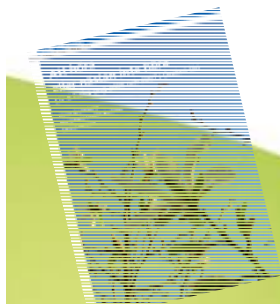
- fördjupade studier på hur delaktigheten i skolan kan förbättras

- fördjupade studier om vad som orsakar stress, trötthet och olyckor

- åtgärder för att minska mobbning och kränkningar

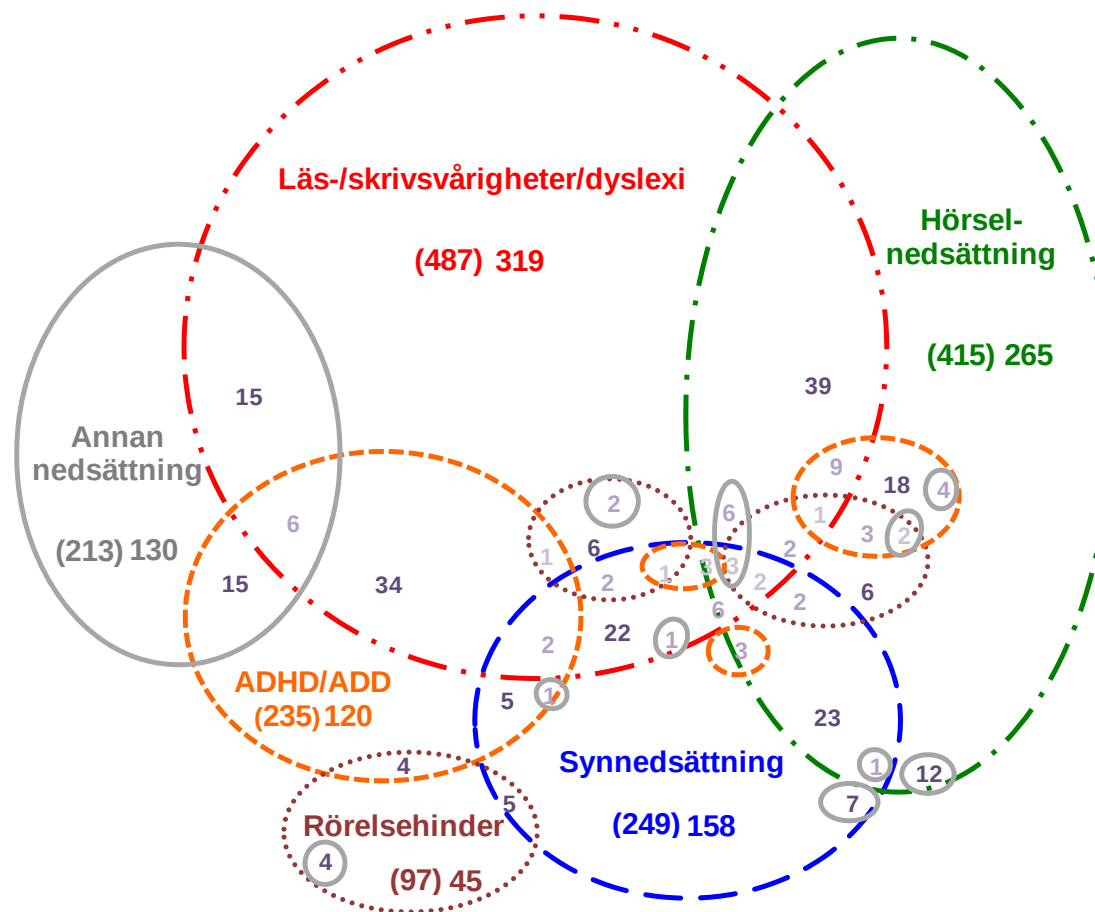
- riktade insatser för att öka de hörselskadade ungdomarnas simkunnighet och fysiska aktivitet

- kompetent tvåspråkig personal på ungdomsmottagningar och barnahus

En nedsättning eller flera?

Den psykiska hälsans skyddsfaktorer bland ungdomar med och utan funktionsnedsättning

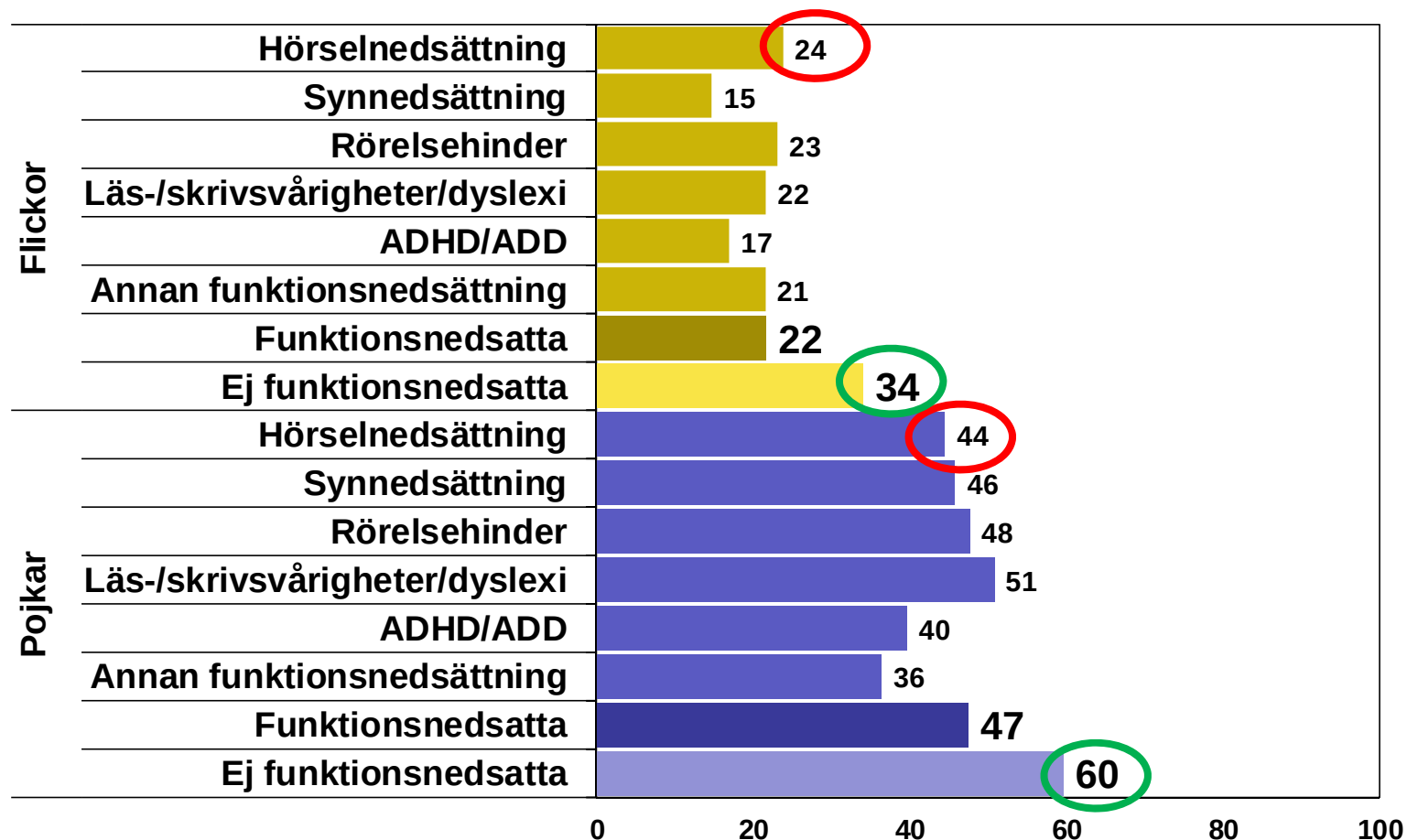

	(N)	(%)
Läs-/skrivsvårigheter/dyslexi	319	24.2
Hörselnedsättning	265	20.1
Svinnedsättning	158	12.0
Annan nedsättning	130	9.8
ADHD, ADD	120	9.1
Rörelsehinder	45	3.4
Läs-/skrivsvårigheter/dyslexi & Hörselnedsättning	39	3.0
Läs-/skrivsvårigheter/dyslexi & ADHD/ADD	34	2.6
Svinnedsättning & Hörselnedsättning	23	1.7
Svinnedsättning & Läs-/skrivsvårigheter/dyslexi	22	1.7
ADHD/ADD & Hörselnedsättning	18	1.4
Andra kombinationer av två olika nedsättningar	72	5.5
Kombinationer av tre eller fler olika nedsättningar	75	5.7
En nedsättning	1037	78.6
Två nedsättningar	208	15.8
Tre till fem nedsättningar	75	5.7
Minst en nedsättning	1320	

God psykisk hälsa

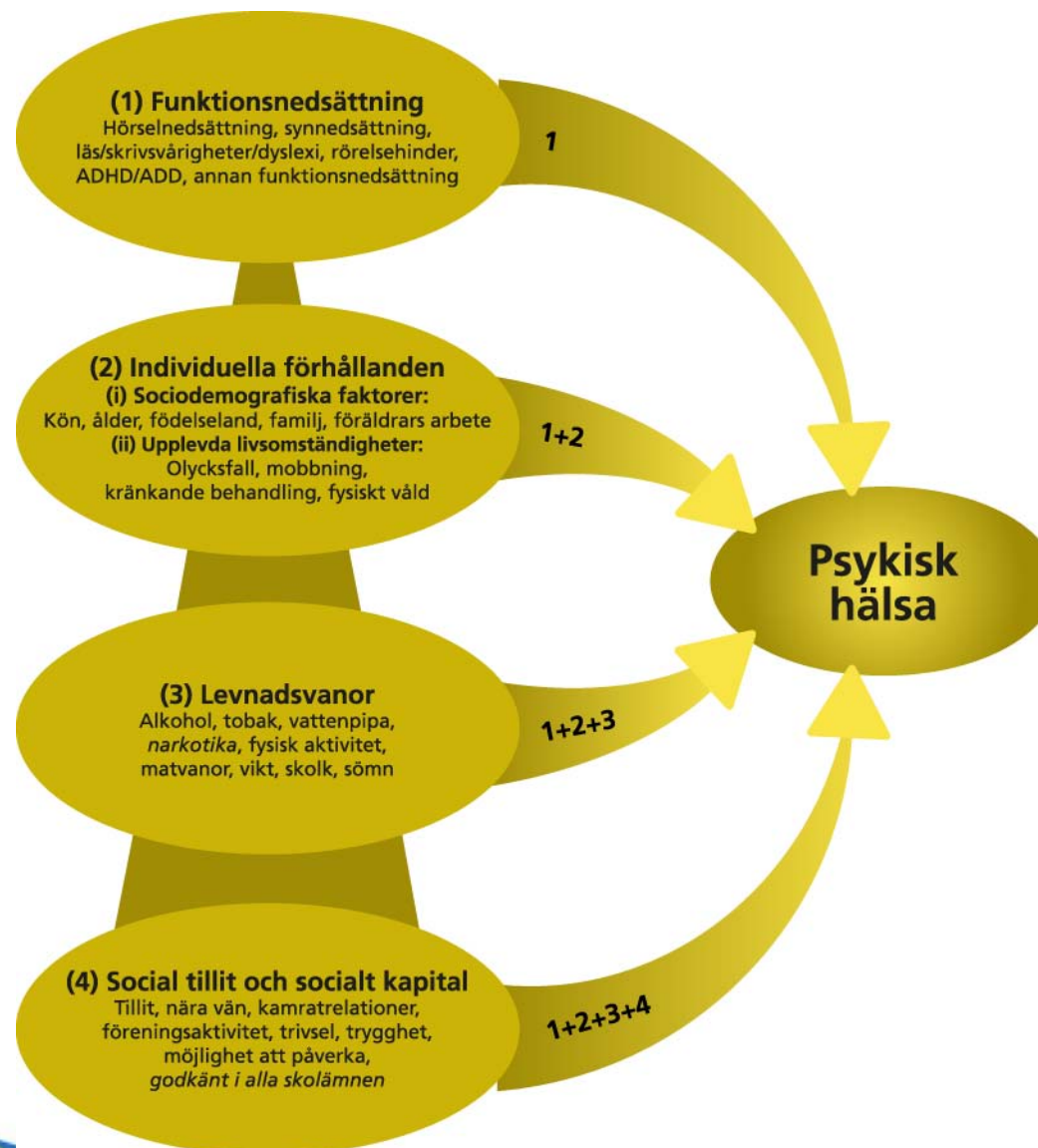
Den psykiska hälsans skyddsfaktorer bland ungdomar med och utan funktionsnedsättning

Andel (%) elever i skolor 7, 9 och år 2 på gymnasiet i Örebro län år 2011 som sällan eller aldrig varit nedstämda, ängsliga eller oroliga de tre senaste månaderna.

En analysmodell om samband...

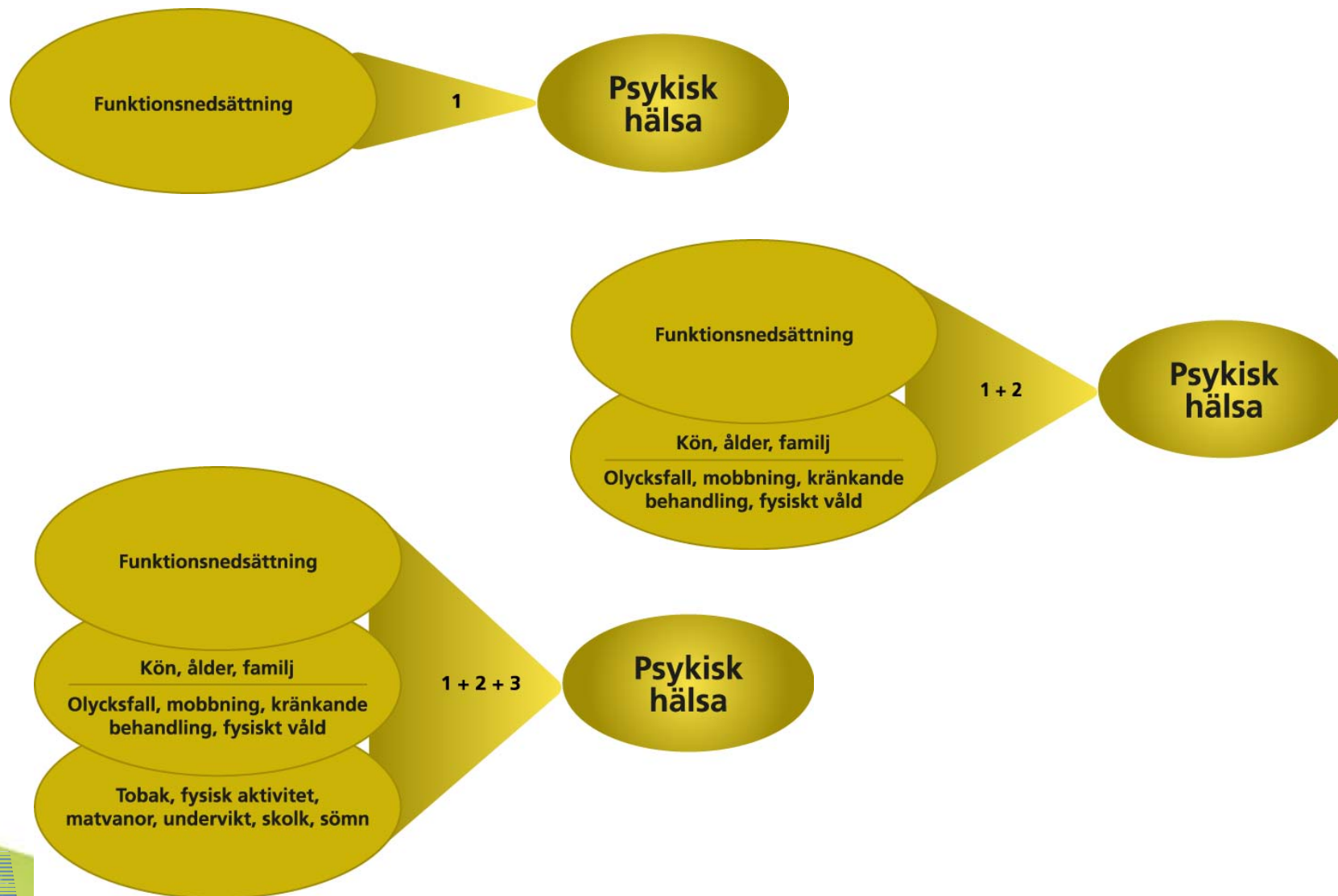
Den psykiska hälsans skyddsfaktorer bland ungdomar med och utan funktionsnedsättning

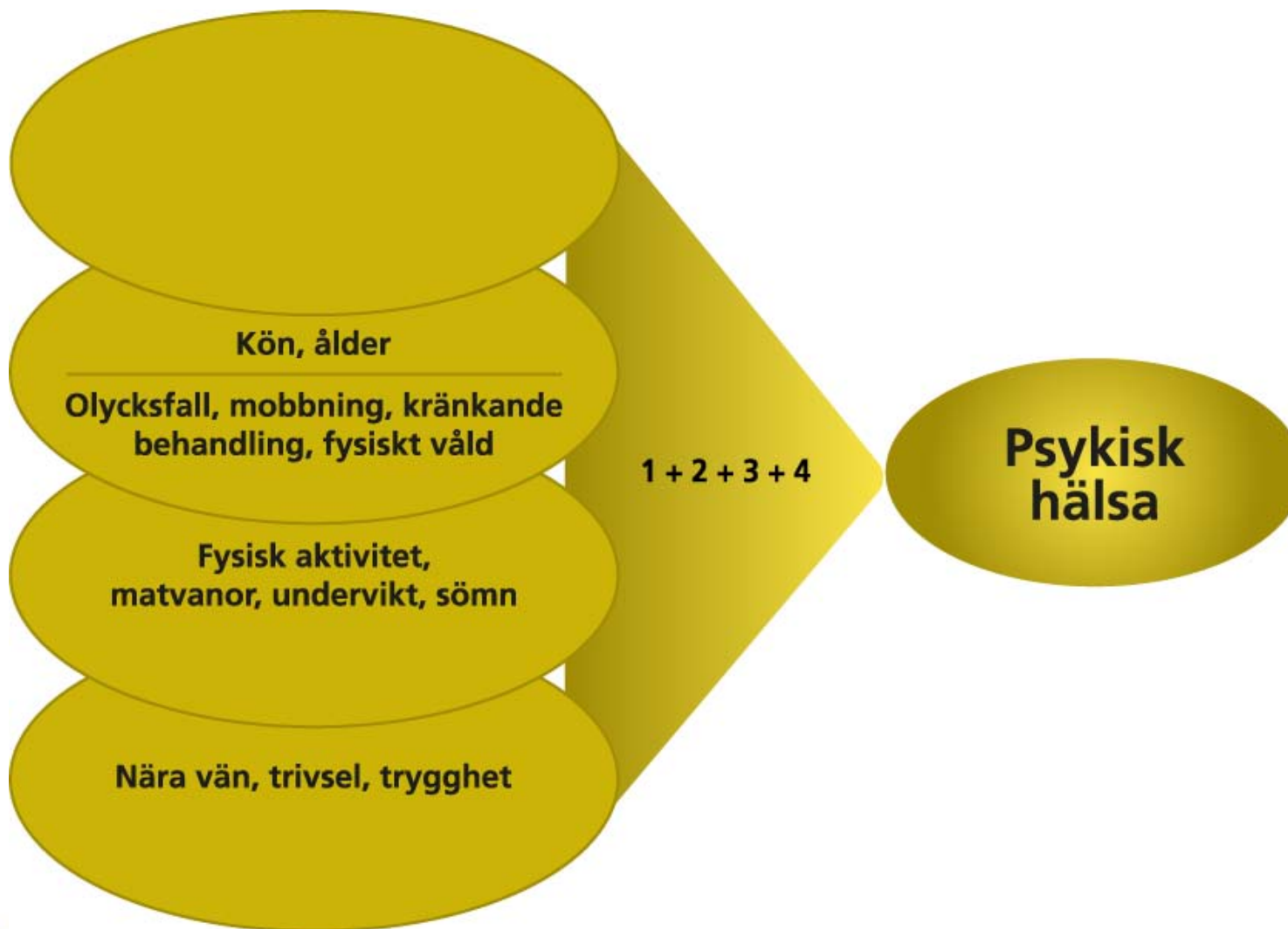
Resultat i steg 1-3

Den psykiska hälsans skyddsfaktorer bland ungdomar med och utan funktionsnedsättning

Resultat slutlig modell

Den psykiska hälsans skyddsfaktorer bland ungdomar med och utan funktionsnedsättning

TACK för uppmärksamheten!

Carina Persson

carina.persson@regionorebrolan.se

Staben Hållbar utveckling

Fredric Welander

fredric.welander@regionorebrolan.se

Välfärd och folkhälsa

www.regionorebrolan.se/folkhalsa/publikationer